

„Probleme actuale de drept european instituțional și privat”

5 iunie 2014

Facultatea de Drept, Universitatea din București, Sala Constantin Stoicescu

În cadrul conferinței *”Probleme actuale de drept european instituțional și privat”*, care a avut loc pe data de 5 iunie 2014, la Facultatea de Drept a Universității din București, Sala Constantin Stoicescu, au participat mai mult de 100 persoane, în special, magistrați, consilieri juridici din companii străine sau românești și din instituțiile publice, cadre didactice, dar și alte persoane interesate de problemele actuale ale aplicării dreptului european în România.

Vorbitorii invitați, renumiți specialiști străini și români din domeniul dreptului comunitar, au făcut, printre altele, o analiză a relației dintre dreptul național și cel comunitar, respectiv o prezentare a procedurii întrebării preliminare.

Discuțiile din cadrul conferinței au fost deschise de către **Conf. Univ. dr. Flavius-Antoni Baiaș**, Decanul Facultății de Drept, Universitatea din București și de dl. Michel Roy, din partea Ambasadei Franței în România.

Conferința a fost moderată de **Prof. Univ. Dr. Valeriu Stoica**, Partener Fondator STOICA & Asociații.

Prof. Univ. Dr. Vlad Constantinesco (Universitatea din Strasbourg) a vorbit în alocuțiunea sa despre respectul identității statelor membre de către UE și despre momentele de îndoială cu privire la continuitatea dreptului unional. Respectul identității statelor membre a fost pus în balanță cu noțiunea esențială de „supremație a dreptului Uniunii Europene”.

Au fost explicate și noțiunile de „identitate națională a statelor membre”, precum și de „identitate constituțională națională”, fiind relevat faptul că interpretarea acestora este un atribut al fiecărui judecător constituțional din statele membre, dar, în același timp, și al judecătorului european. În final, fiind explicate aceste noțiuni și întreg ansamblul de implicații juridice pe care le au în relație cu dreptul Uniunii Europene, s-a concluzionat că există o funcție vizibilă de protecție a noțiunii de identitate națională, în spatele căreia, se ascunde însăși suveranitatea statelor membre.

Prof. Univ. Dr. Denys Simon (Școala de drept de la Sorbonne, Universitatea Paris 1 Panthéon Sorbonne) a expus în prezentarea sa elementele de originalitate a sistemului de drept al Uniunii Europene, amintind despre autonomia acestuia în relație cu dreptul național, dar și despre „excentricitatea” sa față de raporturile clasice de drept internațional public.

Denumind supremația dreptului Uniunii Europene „cromozomul” acestuia, Prof. Univ. Dr. Denys Simon a explicat în discursul său istoria care stă în spatele acestei idei destul de controversate prin efectele pe care le dă spațiului juridic european, arătând că autorii tratatelor institutive au vrut o piață internă, pentru a cărei realizare era indispensabilă uniformitatea dreptului aplicabil. În plus, a arătat că această uniformitate nu se putea realiza decât prin construirea unei noțiuni cu totul separate, care să permită dreptului Uniunii Europene să se manifeste atât în contra, cât și în spiritul dreptului național al statelor membre. Această relație specială între cele două tipuri de sisteme de drept (cel european și cel național), este construită prin dialogul dintre instanțele naționale și instanța europeană, insistându-se și pe ideea că însuși judecătorul național este, de fapt, judecătorul european. Având în vedere care sunt actorii, trebuie găsit echilibrul între supremația dreptului comunitar și autonomia procedurală a judecătorului național, echilibru care trebuie, în mod necesar, să fie intangibil și care se autoreglează.

Conf. Dr. Anne Rigaux (Școala de drept de la Sorbonne, Universitatea Paris 1 Panthéon Sorbonne) a descris într-un mod elocvent și cuprinzător procedura întrebării preliminare, arătând principalele caracteristici ale acesteia. Printre punctele atinse în discurs, s-au aflat și detalii privind noțiunea de „instanță”, durata medie a procedurii (15-16 luni), caracterul necontencios, procedurile derogatorii (care nu se aplică decât în cazurile strict prevăzute de Tratat) etc. A fost subliniată importanța procedurii pentru întreg dreptul unional, arătându-se, drept exemplu, faptul că prin intermediul său au fost explicate și interpretate noțiuni cruciale cu care se lucrează în spațiul juridic european (cum ar fi, spre exemplu, noțiunea de „lucrător”).

Concluzia intervenției Conf. Dr. Anne Rigaux a fost că procedura întrebării preliminare reprezintă o conlucrare între judecătorul național și judecătorul european, ale cărei reguli este necesar să fie bine cunoscute și respectate de către ambele părți, pentru a se putea atinge însuși scopul acesteia.

Beatrice Andreșan-Grigoriu (formator, Institutul Național al Magistraturii) a prezentat, tot în legătură cu trimiterea preliminară, situația relației dintre instanțele române și Curtea de Justiție a Uniunii Europene și modul în care aceasta a evoluat în cei 7 ani de la aderarea României la UE.

Doamna Andreșan-Grigoriu a subliniat faptul că instanțele române s-au acomodat cu procedura în cauză în această perioadă de timp, arătând că începutul a fost unul timid (doar 2 întrebări preliminare în perioada 2007-2009), urmat apoi de o perioadă de „curaj” mai mult din partea acestora, însă nu și de întrebări preliminare bine formulate, care să respecte regulile (în 2010-2011, au fost 33 de cereri preliminare, din care 30% respinse ca inadmisibile). În momentul de față, trimiterile preliminare sunt efectuate în mod corespunzător, existând mai puține cazuri de respingere, și mai multe de soluționare (fie prin hotărâre, fie prin ordonanță motivată). În cele din urmă, a fost evidențiat faptul că există o evoluție pozitivă a modului în care se desfășoară dialogul purtat de către judecătorul român cu cel european.

Prof. Univ. Dr. Corneliu Bîrsan (Facultatea de Drept, Universitatea din București, fost judecător la CEDO) a vorbit în discursul său despre relația dintre UE și CEDO, cu privire specială asupra consecințelor aderării UE la cea din urmă. Apoi, a prezentat pe larg obiectivele aderării, precum armonizarea reglementărilor vizate de ambele sisteme, completarea lacunelor existente în sistemul dreptului unional cu informații esențiale din sistemul CEDO etc. De asemenea, Prof. Univ. Dr. Corneliu Bîrsan a pus accent și pe prezentarea avantajelor conferite de posibilitatea participării Uniunii Europene în fața Curții Europene a Drepturilor Omului direct ca parte, și nu ca terț intervenient („mecanismul co-pârât”).

Au fost incluse în discurs și probleme precum natura sistemului la care UE dorește să adere, din perspectiva faptului că acesta este unul de drepturi și libertăți garantate, este o jurisdicție specializată, în care individul are posibilitatea de a sesiza individual Curtea, fiind plasat în mod independent pe planul dreptului internațional public.

În concluzie, Prof. Univ. Dr. Corneliu Bîrsan a ținut să sublinieze faptul că cele două sisteme sunt două ordini juridice diferite, în relația dintre ele fiind necesară respectarea autonomiei dreptului unional.

Beatrice Ramașcanu (formator, Institutul Național al Magistraturii) a făcut o comparație între sistemul de protecție a drepturilor conferit de Carta Drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene și cel conferit de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Au fost atinse ca subiecte de discuție consacrarea obligației de a respecta drepturile fundamentale (în mod expres prin Convenție și, pe cale pretoriană, în sistemul unional), căile procedurale prin care instanțele pot fi sesizate cu privire la eventualele încălcări (excepția de neconstituționalitate, sau cea de „neconvenționalitate”), dar și domeniile de aplicare a celor două documente atât de importante pentru asigurarea respectării drepturilor fundamentale și nu numai.

În final, concluzia expunerii sale a fost aceea că protecția oferită de cele două sisteme este una comparabilă (cu referiri la cauzele Michaud, Bosphorus), iar întrepătrunderea acestora nu poate decât să tindă la oferirea unui grad și mai mare de protecție.

Conf. Univ. Dr. Marieta Avram (Universitatea din București, Facultatea de Drept, Partener Senior STOICA & Asociații) a analizat în prezentarea sa clauzele abuzive în contractele de împrumut bancar, din perspectiva legislației europene vs. cea națională.

Av. Dan-Rareș Răducanu (Partener Senior STOICA & Asociații) a expus în prezentarea sa impactul modificărilor din Legea concurenței ca urmare a intrării în vigoare a Legii nr. 255/2013 din 19 iulie 2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (Monitorul Oficial nr. 515/14 august 2013). Acest lucru a condus la extinderea sferei protecției judiciare prealabile a subiecților de drept care formează obiectul investigațiilor declanșate de Consiliul Concurenței, de la persoanele fizice (conducători, administratori, directori, alți angajați ai operatorilor economici sau asociațiilor de operatori economici) la persoanele juridice (întreprinderi ori asociații de întreprinderi).

Av. Dragoș Bogdan (Partener STOICA & Asociații) a abordat în expunerea sa problematica brevetul unitar european, prezentând cei trei piloni ai Sistemului Brevetului Unitar, Regulamentele privind brevetul unitar european și aranjamentele privind traducerea și modul de organizare și funcționare a Curții privind Brevetul Unitar European, o instanță specializată în brevete, comună Statelor Membre UE participante, investită cu litigii referitoare la: Brevetele Europene clasice și Brevetele Unitare.